

GETTY IMAGES

BACK TO THE FUTURE

In februari 2005 verscheen het eerste nummer van Arts in Spe. Daarin stond een artikel over 'Dokteren in 2015', vol toekomstvoorspellingen. Wat is daarvan terechtgekomen? Heleen Croonen

Terug naar het jaar 2005. We luisterden naar de hoge stem van James Blunt met 'You're beautiful'. Twitter was nog toekomstmuziek, van Whatsapp hadden we ook nog nooit gehoord en Facebook bestond alleen nog maar voor studenten. Je moeder had nog geen profiel, laat staan dat ze 'vrienden' met je was. Swipen deed alleen Tom Cruise in de film

Minority report, de iPad kwam pas in 2010 op de markt. Artsen schreven in 2005 recepten voor geneesmiddelen op een papieren receptblok. Een krabbel in hanenpoten eronder en het recept was rechtsgeldig. Dat zal over tien jaar wel anders zijn, verwachtte de redactie in dit eerste nummer van Arts in Spe, en die voorspelling klopt inderdaad. Het papieren recept is sinds vorig jaar officieel verboden. Ook dossiervoering is grotendeels gedigitaliseerd. De laatste e-healthmonitor laat zien dat 98 procent van de huisartsen voornamelijk elektronische patiëntendossiers bijhoudt, voor medisch specialisten is dit 75 procent. Een coassistent die tijdens een verpleegstage met zijn balpen een aantekening wil maken in het verpleegkundig dossier wordt uitgelachen in 2015, verwachtte de redactie tien jaar geleden. Dat is niet zo. Verpleegkundigen werken in de cure voor 79 procent met een elektronisch dossier, in de care is dit nog maar 31 procent. Dat laatste is veel minder dan verwacht.

Digitale opstopping

‘Alle belangrijke gegevens staan in de zakcomputer waarmee je ook recepten uitschrijft’, voorspelde de eerste Arts in Spe. Die zakcomputer is nu natuurlijk gewoon je mobieltje. Dat ze de uitvinding van de iPhone niet hadden zien aankomen, is ze vergeven. Dossiers zijn grotendeels gedigitaliseerd de afgelopen tien jaar – zoals Arts in Spe in 2005 aankondigde –, maar de uitwisseling tussen artsen onderling is dat nog niet. Nog maar een treurige 10-16 procent van de medisch specialisten kan elektronisch patiëntengegevens uitwisselen over de muren van het ziekenhuis heen met andere ziekenhuizen of openbare apotheken. Huisartsen lopen hierin voorop en kunnen al in 84-93 procent van de gevallen data uitwisselen met

Het verpleeghuis is nog een digitale woestenij

de huisartsenpost, de apotheek en het ziekenhuis. Het verpleeghuis is nog een digitale woestenij, want slechts 8-11 procent van de huisartsen kan via het net gegevens uitwisselen met het verpleeghuis.

Telemedicine populair

In 2005 dacht de redactie dat patiënten in 2015 niet meer live naar de spreekkamer zouden komen om in zeven minuten hun verhaal te doen. Dat zou allemaal digitaal gaan in een virtueel consult. Deze voorspelling is niet uitgekomen, virtuele consulten vinden maar mondjesmaat plaats. Wat wel een grote vlucht heeft genomen is telemedicine tussen dokters. Dermatologen geven aan 76 procent van de huisartsen online consulten over de complexere dermatologiepatiënten. Ook andere specialisten geven intercollegiale consulten op afstand, cardiologen bedienen al 35 procent van de huisartsen. Nog een leuke voorspelling: telechirurgie, een scopische hartoperatie op afstand, zou in 2015 alledaags zijn. Niet gek

bedacht, want de eerste tele-operatie vond plaats in 2001, toen een vrouw in Straatsburg haar galblaas liet verwijderen door een chirurg in New York. Het is anno 2015 echter nog geen dagelijkse praktijk. De op afstand bestuurbare Da Vinci-robots worden dan wel in veel ziekenhuizen gebruikt voor kijkoperaties, maar ze worden bediend door chirurgen een paar meter verderop, niet aan de overkant van de oceaan.

Recept van de verpleegkundige

In 2005 was het nog een nieuw fenomeen – nieuwe beroepen die een plaats innemen tussen de dokter en de verpleegkundige. De nurse practitioner en de physician assistant zouden taken overnemen van de duurdere artsen, zoals het voorschrijven van medicijnen. Sinds 2009 is de nurse practitioner omgedoopt tot verpleegkundig specialist, en bevoegd om medicijnen voor te schrijven of te snijden, afhankelijk van het specialisme. Ook diabetes-, long- en oncologieverpleegkundigen mogen beperkt geneesmiddelen voorschrijven, maar de wet die dat regelde was pas in 2014 rond. Wat we in 2005 niet voorsagen, is dat niet alleen de verpleegkundig specialisten, maar ook huisartsen steeds meer taken overnemen van de medisch specialist. De huisarts is nu actief op het gebied van diabeteszorg, COPD-zorg en de spoedzorg, en van de minister van Volksgezondheid zou dat nog wel op meer terreinen mogen. Kortom: de huisarts heeft het drukker gekregen. Gelukkig krijgt hij hulp van praktijkondersteuners, die bijvoorbeeld de zorg voor diabetespatiënten en voor mensen met psychische problemen op zich nemen.

Studeren duurder

Tien jaar geleden was de bachelor-masterstructuur net ingevoerd. In plaats van 42 studiepunten moesten studenten voortaan 60 punten halen. Maar een grotere verandering die de redactie niet had zien aankomen, is dat studeren vooral een stuk duurder is geworden. Studenten moeten meer zelf investeren dan tien jaar geleden en dat wordt alleen nog maar erger. De basisbeurs van de overheid wordt per september 2015 afgeschaft en omgezet in een lening. Wie twee studies doet, betaalt ook nog eens het hogere bedrag van het ‘instellingsgeld’ voor de tweede studie. Een opleiding tot kaakchirurg, waarbij tandheelkunde en geneeskunde verplicht zijn, kost daardoor tot wel 32.000 euro. Dat had niemand in 2005 kunnen voorspellen.

Eenmaal afgestudeerd wacht een praktijk, in loondienst of als vrije ondernemer. ‘Een eigen toko runnen is er niet meer bij, die mogelijkheid is afgeschaft’, voorspelde de redactie in 2005. Maar de medisch specialisten laten zich het ondernemerschap niet zomaar afnemen. Zelfs nu de minister regels heeft opgesteld waarmee medisch specialisten alleen maar hun inkomsten kunnen declareren bij het ziekenhuis en niet meer bij de zorgverzekeraar, zijn er modellen bedacht waarmee de specialist eigen baas en ondernemer blijft. En de huisarts die was bijna altijd eigen ondernemer, en is dat vandaag nog steeds. *Ais*

Geneeskunde in 2025

Hoe werkt een dokter over tien jaar en hoe verloopt de geneeskundestudie in 2025? Printen we 3D-organen met lichaamseigen cellen? Is er een nieuwe geneeskundefaculteit aan de TU van Eindhoven? Twitter je reactie naar @artsinspe, of geef een reactie op Facebook.